

יוסף ורחל

נערך ויוצא לאור ע"י "הסדר יוסף ורחל" (בהשתתפות כולל "חוני המעל")
 העלו ל"אבי מורי ר' יוסף בר אסתר סויסה ז"ל שנלב"ע ביום י' סיון התשנ"ב
 ואימי מורתי רחל בת איזיה סויסה ע"ה שנלב"ע ביום כ"ו מרחשון התשע"ז

שבת שלום

שבת ט' כסלו ה-תשפ"ב
 פרשה: **ויצא**
 הפטרה: **ועמי תלואים**

הזלקת נרות - 16:20
צאת השבת - 17:12
ר"ת - 17:46

הזלקת נרות בשבת הבאה **16:16**

שעת	ויצא
5:10	5:03
5:17	5:10
6:13	6:06
11:25	11:24
11:51	11:50
16:38	16:41

"התנתב שבת בלילות תורה, ושבת שבת" מספר "אירחות מרומי"

* היה מחמיר לחשב את שיעור זמן צאת הכוכבים בשעות זמניות, ובימים שבהם שעות היום ארוכות יותר משעות הלילה, דהיינו בימי הקיץ, יהיה זמן בין השמשות ארוך יותר ובימים שבהם שעות היום קצרות יותר משעות הלילה, דהיינו בימי החורף, יהיה זמן בין השמשות קצר יותר. והיינו בין לשיטת הגאונים שזמן צאת הכוכבים בזמנים שבהם היום והלילה שווים הוא שלש עשרה דקות וחצי אחר שקיעת החמה, ובין לשיטת רבינו תם שזמן צאת הכוכבים בזמנים שבהם היום והלילה שווים הוא שבעים ושתיים דקות.

העלון לרפואת חמי וחמתי שלום בר שמחה ומרים בת רחל מנשה בר דוד וברוריה הרוצה להקדיש את העלון או חלקו בטל... 052-5079555

"מורא מקדש"
 בפרשתנו, כשהקנין יעקב משנתו במקום שבו זכה לחלומו הנבואי ונוכח לדעת כי זהו מקום המקדש, נאמר "ויירא ויאמר מה זה נורא המקום הזה אני זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים". ואכן יש מצוה מיוחדת למורא מקדש, שנכתבה ונשנתה "את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה'". מצוה זו נמנית במניין המצוות בספרי מוני המצוות (הרמב"ם, סמג, ספר הקינוך ועוד). וכן כתב הרמב"ם (הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה א) "מצות עשה ליראה מן המקדש, שנאמר 'ומקדשי תיראו', ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שצוה על יראתו". וכתב עוד בספר המצוות (מצות עשה, מצוה כא) "וזהו חובה תמיד, ואפילו בזמננו, שהוא הרב בעונותינו שרבו. ולשון ספרא: אין לי אלא בזמן שבת המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מניין? תלמוד לומר 'את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו' - מה שמירת שבת לעולם אף מורא מקדש לעולם. ושם נאמר גם כן: לא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שפקד על המקדש".

אמנם האמור הוא לגבי בית המקדש, אך חכמים למדו במדרש הכתובים כי קיימת חובת מורא וכבוד גם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ונחלקו בקדושת בית הכנסת אם היא מן התורה או מדרבנן. וכן כתב בספר יראים (סימן תט) הסבור כי קדושתו מן התורה: "ציוה בהיכנס אדם למקדש או בבית הכנסת או לבית המדרש שינהג בהם מורא וכיבוד, דכתיב בפרשת בהר סיני 'את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו' לא ממקדשי אתה ירא אלא ממי שהזהיר על המקדש, פירוש מן הקב"ה, ומצינו בית הכנסת ובית המדרש שנקראו מדרש, דתניא בתורת כהנים (בחוקותי, פרשה ב, פרק ו) 'והשימותי את מקדשיכם' (ויקרא כו, לא) מקדש, מקדשי, מקדשיכם, לרבות בתי כנסיות ובתי מדרשות, ואמרינן במגילה פרק אחרון 'ואהי לכם למקדש מעט בארצות אשר הדחתים שם' (יחזקאל יא, טז), ואמר שמואל בר רב יצחק: אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. למדנו, כשאמרה תורה 'את מקדשי תיראו', בתי כנסיות ובתי מדרשות בכלל". ויתרה מזו כתב (סימן קד) "וכשם שאסור ליהנות מן הקדש, כך אסור ליהנות מבתי כנסיות ובתי מדרשות שנתייחדו לתפלה, לדרשה שגם זה הקדש".

בשולחן ערוך (אורח חיים סי' קנא סעיף א) נפסק: "בתי כנסיות ובתי מדרשות, אין נוהגין בהם קלות ראש כגון: שחוק והתול ושיחה בפילה, ואין אוכלים ושותים בהם ולא מתקשטין בהם ולא מטיילין בהם ולא נכנסים בהם בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים... ואין מחשבים בהם חשבונות, אלא אם כן הם של מצוות, כגון קופה של צדקה ופדיון שבויים... ואם צריך ליכנס בהם לצרכו, כגון לקרוא לאדם, יכנס ויקרא מעט או יאמר דבר שמועה, ואחר כך יקראנו, כדי שלא יהא נראה כאילו נכנס לצרכו... המורה היא קדושת בית הכנסת, מוראו וכיבודו. איסור שיחה במילה בו וכדומה אינו עניין של חומרה או מידת חסידות. עיקר הדין הוא שיש להיזהר בכל הדברים האמורים בהלכות בית הכנסת. ויש להוסיף ולהדגיש, כי כל האמור הוא לגבי עצם ההתנהגות בבית הכנסת, ולא לגבי שיחה במילה וכדומה בשעת התפילה או קריאת התורה, שהם איסורים חמורים כשלעצמם.

"על קידוש ה'"

בשורה רעה הקדירה את שמי המלאח של העיר תאפיללת. מסעוד. היהודי העבדקן, המתגורר בסמוך לבית הכנסת, החליט להמיר את דתו! "מסעוד החזן?" לחשו יהודי המלאח זה לזה בשפתיים צחיחות מבהלה, "וכי נתבלעה עליו דעתו? ! שד נכנס בו? !"
 איש לא ידע להסביר את הענין לאשורו. היו שתלו זאת בעיסוקו של מסעוד בספרי קבלה וכתבי הקודש, מעבר לכוח שכלו והבנתו. היו שסיפרו בלהט על דיבוק שנכנס בו, בחזן של בית הכנסת.
 כך או כך, בנוגע לעובדות עצמן לא הייתה כל מחלוקת. אמש, בשעת בין ערביים, עלה מסעוד לארמונו של מושל העיר והצהיר על רצונו לנטוש את דתו ולהתאסלם. המושל לא מיהר להשתכנע. מתחילה סבור היה, כי היהודי שלפניו זומם מהתלה כל שהיא.

אי לכך ביקש להניאו ממחשבתו באומר: "מדוע לך לחסות תחת כנפיו של מוחמד נביאנו? והלא מרוקו הינה ארץ חופשית, בה יכול כל אחד לחיות לפי אמונתו. היהודי יישאר יהודי, והמוסלמי יישאר מוסלמי. מוטב לך כי תישאר בדתך!"
 "להוי ידוע לך", הוסיף בנימה מאיימת, "כי אם תתעקש להתאסלם - לא תוכל אלא שמסעוד התעקש. מנוי וגמור עמו להתאסלם", הכריז כשברק מוזר מרצד בעיניו, "ומוטב כי אעשה זאת כאן ועכשיו!"
 לרגע נשתררה דממה. המושל התרווח בכיסאו ושקע במחשבות. אם כבר מבקש היהודי, באמת ובתמים, לנטוש את דתו ולהתאסלם, הלא מוטב כי הדבר ייעשה ברוב עם, בכבוד ובהדר, למען יתכבד שמו של מוחמד בעיני ההמונים. הוא פנה אל היהודי העומד לפניו ואמר: "לך לביתך ושוב לכאן בעוד שלושה ימים, בשעה זו! כולם ימתינו לך כאן, כל שרי הארמון, וגם הקאדי הראשי ואנשיו, להיות נוכחים במעמד כניסתך תחת כנפי האסלאם!"

מסעוד שב סהרורי לביתו. הוא עצמו לא דיבר מאומה, ועל רצונו להמיר את דתו נודע ליהודי המלאח רק מפי משרתיו של המושל. אשר מיהרו להפיץ בחזרה את השמועה אודות היהודי העומד להתאסלם.
 בידור קצר העלה כי אכן, אין זה חלוס בלהות. מסעוד החזן הראשי באחד מבתי הכנסת של המלאח, מבקש באמת ובתמים להשליך מאחורי גוו את דת האמת ולשאוב מבורות נשברים אשר לא יכילו המים.
 יהודי תאפיללת ביקשו להיקהל על מסעוד. להפציר בו כי יחזור בו מכוונתו הרעה, להתחנן לפניו כי ידבק באמונתו, אבל פחד גדול שיתק אותם.
 שכן המושל העמיד שומרים בסביבת ביתו של מסעוד. לבל יהי איש להתקרב אל המקום, לאיים על היהודי המבקש להמיר את דתו או להשפיע עליו לסגת מתוכניתו, כמו גם לבל יעז היהודי לברוח על נפשו ולהיעלם בפתע פתאום.
 המושל תכנן היטב את טקס המרת הדת. שעה קלה לאחר שעזב מסעוד את ארמונו ושכ לביתו, נשלח אחד ממשרתיו של המושל להבהיל אל הארמון את שלמה, החייט היהודי.
 שלמה, שהשמועה הרעה כבר הספיקה להגיע לאוזניו, התייצב בארמונו של המושל בפיק ברכיים. הוא לא ידע למה עליו לצפות.

הודעות מרכז "Shai for Zion" פתוח בימים: א - ה פלא... 052-5079555

שיעורי לווין
 לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
 כל מוצאי שבת אפשר לצפות בשיעורי הרשב"צ ר' יצחק יוסף שליט"א בלוויין על מסך גדול בבית הכנסת אשר ב"שבת סופר"

העלון לרפואת והצלחת יוסי ביטון הבעלים של "אביזרי הגולן" וכל משפחתו ישלם ה' פעולו אמן

יִצְחָק יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֵׁבַע יִלְךָ זֶרְהָה

יש לפרש בדרך רמז שהכתוב בא לומר שיצא מבאר התורה, כי תיבת "שבע" היא בראשי תיבות: "בית שם עבר", ששם למד תורה. ואמרו רבותינו אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. ולכן אף על פי שלפני כן יעקב אבינו נתברך "הוי גביר לאחיר", מכל מקום לא היה בן חורין גמור אלא רק לאחר שעסק ועמל בתורה יומם ולילה בבית שם ועבר.

וקהו שאמר הכתוב: "ויצא יעקב מבאר שבע" - לאחר שיצא מבית שם ועבר וטקס בתורה, אז "וילך חרנה" - נעשה בן חורין.

יִצְחָק יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֵׁבַע יִלְךָ זֶרְהָה

לשם מה מספר לנו הכתוב יציאתו מבאר שבע, הרי העיקר הוא לדעת לאן הולך? (עי' פירוש רש"י).

אלא - מסביר המגיד מדובנא - יש שני סוגי הליכה: א. אדם הולך למקום אחר מפני שהוא צריך למקום החדש. ב. משום שעליו לעזוב את המקום הישן בעל כרחו.

והנה כאן עמדו לפני יעקב שתי המטרות כאחת, הרי רבקה אמרה ליעקב לברוח לחן אל אחיה, כיון שעשו רוצה להרוג אותה, וכוונתה היתה בעיקר להוציא את יעקב מבאר שבע. ואילו ליצחק היתה כוונה אחרת: "קום לך פדנה ארם... וקח לך אשה מבנות לבן אחי אמך" - וכוונתה היתה בעיקר שילך לחן, נמצא שהן הציאה והן ההליכה היו עיקר גדול אצל יעקב, לכן נאמר גם "ויצא" וגם "וילך".

ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה הוהל בתו באה עם הצאן

יש לדקדק, מה קשר יש בדבר זה של רחל בתו באה עם הצאן עם השלום?

יש לומר, שהנה דרך הרועה ללכת אחרי הצאן, כדי שיראה שהיו כל הצאן לנגד עיניו ולא יוכל אדם לחטוף מן הצאן כלום. אך רחל לא נהגה ללכת אחרי הצאן כשאר הרועים, אלא היתה הולכת בתוך הצאן, באופן שהיה מוקפת מן הצאן מכל צדדיה, כדי שיתכנסו פסיעותיה בצאן מכל צד, ולא יהיה נראה גופה מלמטה לעוברים ושבים ולהולכים במדבר, הריב והולכים הבינו מכאן שיש שלום לאביה עם כל אנשי עירו, שהרי בתו הולכת עם הצאן דהיינו בתוכם, ואינה הולכת אחרי הצאן, מפני שהיא בטוחה שלא יגש שום אדם לחטוף מהצאן להרע להם, ולכך לא היו צריכים שמירה.

ולכן לאחר ששאלם השלום לו עמכם ועם אחרים, ויאמרו שלום בינו ובינינו ובין אחרים, והראיה לכך שהנה רחל בתו שהיא הרועה באה עם הצאן ביחד, דהיינו שהולכת בתוך הצאן ולא אחרי הצאן.

וישק יעקב לדוול וישא את קולו ויברך

צריך להבין למה יעקב הרים קולו בבכייה, והרי אין זה דרך ארץ לגדול להרים קול בבכייה?

ויש לומר, שהנה אמרו רבותינו במדרש, שיעקב בכה מפני שלאחר שנישקה ראה אנשים מתלחשים ביניהם ואומרים, מה זה בא לחדש לנו

דבר ערוה, שכבר גדרו אומות העולם את עצמם מדרך ערוה מדור המבול, והוא בא ופורץ גדר. ולכן כדי להציל עצמו מהחשך שלא יחשבו שנישק נשיקה של תאוה חלילה, לכן בכה בקול גדול כדי שישמעם לאותם שעומדים ורואים מרחוק. והבכיה תוכיח שאין זה מקמת תאוה, כיון שהפנה לבו לתאוה לא בוכה אלא צוחק בקלות ראש.

תירוץ נוסף, שמכיון שראה שמתלחשים וחושדים בו שנתכוון לאיסור חלילה, בכה מחמת חילול השם שנגרם כתוצאה מכך.

ובדרך זו אפשר להסביר את הפסוק בדרך רמז, וישא את קולו - לאחר שנשא את קולו שזה קול יעקב דהיינו לימוד התורה הקדושה, ונוכר שהוא שקץ עצום בתורה, אזי "ויברך", מחמת חילול השם שבדבר, שאנשים אמרו שאדם גדול בתורה השתכן חלילה לדבר איסור, ולכך בכה.

ידוול היתה יפת תואר ויפת מראה

הנה שלמה המלך ע"ה אמר: "שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל" (משל ל, א, 5). ובאמת מצינו גבי האמהות שנשתבחו בחן וביופי. וגם בברכה כתוב: "והעדרה טובת מראה מאד". וצריך לומר שכך הוא הפירוש בפסוק: "שקר החן והבל היופי" - כשהן בלי יראת ה', והם כנוס וזב באף חזיר, אבל "אשה יראת ה' היא תתהלל" - שגם בחן וביופי תתהלל.

ועל דרך זה יש לפרש גם את הפסוק (ירמיה ט, כב-ג): "אל תתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשרו. כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי". שלכאורה בפסוק זה רבו הדקדוקים, אבל לפי הני"ל יש לומר, שהפירוש הוא כך, שאין להתהלל בחכמה ובגבורה ובעשירות לבד, אלא בזאת היינו בכל אלה (חכמה גבורה עשירות) יתהלל, כשישכיל וידע אותי בחן, דהיינו שידע איך להתנהג בחכמה ובגבורה ובעשירות, שבכל אלו הדברים, כוונתו תהיה לשם שמים.

ויאמר לבן טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר שבה עמדי

הנה לבן הארמי ידע את כוחו וגבורתו של יעקב, כי מן הסתם סיפרה לו רחל איך ניגש יעקב וגלל את האבן שעל פי האבר, כאדם שמעביר פקק מעל פי עלוהית, בה בשעה שכל הרועים גם יחד היו רק מגלגלים את האבן בלבד, ולכן העדיף לתת לו את רחל תמורת עבודתו אותו שבע שנים, מאשר לחשוב על איש אחר שאין בכוחו לעשות למחצה לשלש ולרביע מכפי עבודתו של יעקב.

ודורשי רשומות רמזו: "טוב תתי אותה לך", "תתי" במספר קטן - תשע, ובגימטריה יוצא "לאה" במספר קטן שהוא גם כן תשע. "מתתי אותה לאיש אחר", "מתתי" במספר קטן - שלש עשרה, ובגימטריה יוצא "רחל" במספר קטן שהוא גם כן שלש עשרה.

וזהו שרמזו לו: "תתי" כלומר "לאה" - לך, אבל "מתתי" כלומר "רחל" - לאיש אחר מיועדת.

הלכות יוסף ורחל

זמן תפלת מנחה וערבית, ונטילת ידיים קודם התפלה
ההלכות מספר "הלכה ברורה" להרה"ג דוד יוסף שליט"א

התפלה ערבית קודם פלג המנחה

ה. אסור להתפלל ערבית קודם שיגיע זמן "פלג המנחה", ואפילו במקום שהוא שעת הדחק. ואפילו בדיעבד אם הקדים להתפלל ערבית קודם שיגיע זמן פלג המנחה לא יצא ידי חובה, וצריך לחזור ולהתפלל ח. [ועיין להלן (סעיף ט) אימתי הוא זמן פלג המנחה].

סוף זמן תפלת המנחה

ו. ראוי ונכון להקפיד להתפלל תפלת המנחה מבעוד יום קודם שקיעת החמה, באופן שיסיימו כל התפלה עם חזרת השליח ציבור קודם שקיעת החמה.

ומכל מקום אם התעכב מלהתפלל מנחה עד שקיעת החמה, מותר להתפלל מנחה אחר השקיעה בתוך זמן בין השמשות, דהיינו בתוך שלש עשרה דקות וחצי אחר שמתכנסת השמש מן העין, מפני שלדעת רבים מרבותינו הראשונים זמן מנחה נמשך עד צאת הכוכבים.

ואפילו אם הציבור מתאחרים להתפלל מנחה עד אחר שקיעת החמה, עדיף יותר שיתפלל מנחה עם הציבור אחר שקיעת החמה ממה שיתפלל מנחה קודם השקיעה ביחידות.

וזמנים אלו יש לשער בשעות זמניות, דהיינו שבימות הקיץ הארוכים יהיה סוף זמן תפלת מנחה מעט יותר משלש עשרה וחצי דקות אחר שקיעת החמה, ובימות החורף הקצרים יהיה סוף הזמן מעט פחות משלש עשרה וחצי דקות אחר שקיעת החמה.

וכן לענין שיעור זמן פלג המנחה, וזמן מנחה גדולה ומנחה קטנה, יש לשער הכל בשעות זמניות.

ז. אם התאחר להתפלל מנחה עד זמן בין השמשות, אף על פי שיודע שאם יתחיל להתפלל שמונה עשרה לא יספיק לסיים תפלתו עד זמן צאת הכוכבים, רשאי להתפלל כל שמתחיל בזמן בין השמשות.

ומכל מקום ציבור שהתאחרו להתפלל מנחה, ולא יספיקו לסיים תפלת החזרה עד זמן צאת הכוכבים, לא יאמרו החזרה, אלא יתפללו הציבור בלחש, והשליח ציבור יתפלל עמהם בקול רם, ואומר "קדושה", ואחר שחתם השליח ציבור "האל הקדוש" ממשיך השליח ציבור תפלתו בלחש עם שאר הציבור.

ח. מכל האמור לעיל מבואר יוצא שאחר שהגיע זמן צאת הכוכבים אסור להתפלל מנחה, והמתפלל מנחה אחר צאת הכוכבים מלבד שלא יצא ידי חובת תפלת המנחה, הרי הוא מברך ברכות לבטלה. והנהוגים להקל בזה וטוענים שכן נהגו כמה צדיקים, ושהצדיקים למעלה מן הזמן וכו', אין למענתם כל יסוד והגיון, ועוברים בשאט נפש על דברי כל רבותינו הפוסקים, ואין להם על מה שיסמוכו.

יודיו של צדיק

עסקני ההברא קדישא בעיר ליונסק היו אנשים פשוטים מאוד. כשהגיעה שעתו של רבי אלימלך מליונסק להיפטר מן העולם, קרא לאנשי החברה קדישה, והם, בדרבם, באו ואמרו לו: "יבוי, התוודה על חטאיך".

פרץ הצדיק בכביו: "היכן היריתם כל המינים, כאשר ישבתי אל השולחן ואכלתי בשר לתיאבובי? הלא אז היה בי הכוח לשוב. עתה אני כבר חסר אונים".

והתחיל הצדיק למנות את 'חטאיו', שלא היו אלא חטאיהם של הסובבים אותו. הוא מנה את החטאים מתוך כבי אמיתי של תשובה, עד שבולם התיעורו ונעשו בעלי תשובה אמיתיים. וכך השיב הצדיק את נשמתו לבוראו.